

Memo

Aan : burgemeester F. Vermeulen
Team : Leven, wonen en veiligheid
Van : , 
Datum : 19 mei 2025
Onderwerp: Nieuwe beleidsregels 13b Opiumwet

Aanleiding

De beleidsregels van de gemeente Wageningen op grond van artikel 13b van de Opiumwet zijn voor het laatst vastgesteld in 2022. Sindsdien zijn er diverse juridische en beleidsmatige ontwikkelingen geweest die aanleiding geven tot actualisatie van dit zogenoemde Damoclesbeleid. De actualisatie is met name ingegeven door twee belangrijke factoren:

1. *Jurisprudentie*
De jurisprudentie rondom artikel 13b Opiumwet is in de afgelopen jaren verder ontwikkeld, met als mijlpaal de zogenoemde *Harderwijk-uitspraak* van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Deze uitspraak heeft geleid tot verduidelijking van het toetsingskader voor noodzaak, evenredigheid en de rol van persoonlijke verwijtbaarheid bij woningsluitingen. De geactualiseerde beleidsregels sluiten aan bij deze nieuwe rechtspraak.
2. *Regionale harmonisatie via 'Samen Weerbaar'*
Binnen het samenwerkingsverband *Samen Weerbaar* (regio Gelderland-Midden) is gewerkt aan het ontwikkelen van gezamenlijke beleidskaders voor de toepassing van artikel 13b Opiumwet. Harmonisatie van gemeentelijk beleid binnen deze regio is noodzakelijk om het zogenaamde "waterbedeffect" te voorkomen: een verschuiving van drugscriminaliteit naar gemeenten met een minder streng beleid. De nieuwe beleidsregels sluiten aan bij de regionale afspraken en versterken de gezamenlijke handhavingaanpak.

Belangrijkste wijzigingen

De geactualiseerde beleidsregels bevatten verschillende inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van het beleid uit 2022. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste wijzigingen:

1. *Toevoeging van de mogelijkheid tot het opleggen van een last onder dwangsom*
Naast de bestaande mogelijkheid van een last onder bestuursdwang (sluiting), is nu ook expliciet opgenomen dat de burgemeester, in situaties waarin sluiting als onevenredig wordt beschouwd, kan kiezen voor een last onder dwangsom. Dit biedt ruimte voor maatwerk, bijvoorbeeld in situaties waarin sprake is van minderjarige kinderen of andere kwetsbare bewoners. De dwangsom vormt een effectief herstelmiddel dat voorkomt dat herhaling plaatsvindt, zonder de ingrijpende gevolgen van een sluiting.

2. *Verlenging recidivetermijn naar twintig jaar*
Voorheen werd uitgegaan van een recidivetermijn van twee tot vijf jaar, afhankelijk van het type maatregel. In de nieuwe beleidsregels is gekozen voor een recidivetermijn van twintig jaar. Hiermee wordt recht gedaan aan de ernst en impact van drugsgerelateerde overtredingen. Bovendien sluit het beter aan bij de praktijk binnen de gemeente Wageningen. Het aantal Damocleszaken is beperkt. Dit kan komen doordat de drugscriminaliteit weinig voorkomend in Wageningen, maar natuurlijk ook door andere factoren zoals een lage pakkans. De kans dat een recidive geconstateerd wordt, zeker wanneer het korte tijdsbestek van 2/5 jaar wordt gehanteerd, is zeer beperkt. Een langere termijn voorkomt dat de recidiveregeling een wassen neus wordt, vergroot de effectiviteit van het beleid en voorkomt dat herhaalde overtredingen zonder gevolg blijven.
3. *Aanpassing recidivedefinitie*
Recidive wordt niet langer alleen gekoppeld aan dezelfde woning of lokaal, maar ook aan andere panden van dezelfde eigenaar of feitelijke gebruiker. Dit maakt een meer persoonsgerichte handhaving mogelijk en zorgt ervoor dat structurele overtreders niet aan de recidiveregeling ontkomen door op andere locaties door te gaan met hun activiteiten.
4. *Wijzigingen in de handhavingsmatrix, met name voor woningen*
In de handhavingsmatrix van het beleid staat opgenomen per hoeveelheid/type drugs welke maatregel als uitgangspunt wordt opgelegd. Dit zijn uitgangspunten: per geval dient aan de hand van de feiten en omstandigheden van het geval beoordeeld te worden of de maatregel die volgt uit de matrix, passend is. De handhavingsmatrix is op een aantal punten gewijzigd ten opzichte van het huidige beleid. De wijzigingen hebben met name betrekking op woningen en bijbehorende erven. Voor lokalen, zoals bedrijfspanden, is de matrix grotendeels ongewijzigd gebleven. De belangrijkste wijzigingen bij woningen zijn als volgt:

Vorbereidingshandelingen

Waar in het eerdere beleid bij een eerste constatering van voorbereidingshandelingen doorgaans werd volstaan met een waarschuwing, geldt in het nieuwe beleid het uitgangspunt dat direct wordt overgegaan tot sluiting van de woning. Bij voorbereidingshandelingen is namelijk veelal sprake van professioneel ingerichte labs/kwekerijen, waarbij op het moment van inval geen drugs aanwezig zijn, omdat bijvoorbeeld de kweek recentelijk net is geoogst of de inval al voor de daadwerkelijke productie plaatsvindt. Dat geen drugs is aangetroffen laat de ernst van dergelijke gevallen onverlet, vandaar dat het beleid op dit punt is aangescherpt.

Waarschuwing bij geringe hoeveelheid harddrugs

In het huidige beleid geldt het uitgangspunt dat bij het aantreffen van een (handels)hoeveelheid harddrugs tussen de 0,5 gram en 5 gram direct wordt overgegaan tot sluiting van de woning. In het nieuwe beleid wordt het uitgangspunt gehanteerd dat bij een geringe hoeveelheid harddrugs (tot 3 gram) wordt volstaan met een waarschuwing.

Advies

Gelet op de recente jurisprudentie en de behoefte aan regionale afstemming, adviseer ik om de geactualiseerde beleidsregels vast te stellen. Deze regels sluiten aan bij de actuele juridische kaders, versterken het bestuurlijke handelingsvermogen en dragen bij aan een uniforme, evenwichtige en daadkrachtige aanpak van ondermijnende drugscriminaliteit binnen de gemeente Wageningen en de regio.